

Nr 166.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till grunder för tillfällig löneförbättring under ecklesiastikåret 1922—1923 åt kyrkoherdar och komministrar i nyreglerade pastorat samt åt kontraktsprostar och vissa extra ordinarie präster; given Stockholms slott den 14 mars 1922.

Under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Olof Olsson.

Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 14 mars 1922.

Närvarande:

Statsministern och ministern för utrikes ärendena BRANTING, statsråden LINDQVIST, THORSSON, OLSSON, SANDLER, NOTHIN, SVENSSON, HANSSON, ÅKERMAN, LINDERS, SCHLYTER, ÖRNE.

Departementschefen, statsrådet Olsson anför:

Jag anhåller nu att få anmäla frågan om beredande av tillfällig löneförbättring även under ecklesiastikåret 1922—1923 åt de präster, Tillfällig löneförbättring åt kyrkoherdar och

Bihang till riksdagens protokoll 1922. 1 saml. 140 häft. (Nr 166.)

1

komministrar
i nyreglerade
pastorat m. fl.
prästmän.

som fått sina löneförmåner reglerade genom 1910 års prästerliga avlöningsslagar.

Lagen ^{10/11}
1920.

De grundläggande författningsbestämmelserna rörande den till prästerskapet utgående tillfälliga löneförbättringen återfinnas i den efter riksdagens och kyrkomötets hörande utfärdade lagen den 19 november 1920 (nr 842) angående tillfällig löneförbättring åt kyrkoherdar och komministrar i nyreglerade pastorat samt åt kontraktsprostar och vissa extra ordinarie präster.

I denna lag stadgas, att till kyrkoherdar och komministrar, för vilka löne-reglering enligt lagen om reglering av prästerskapets avlöning den 9 december 1910 trätt i tillämpning, samt till extra ordinarie präster, vilkas avlöningsslagar bestridas på sätt i 14 § 3 mom. nyssnämnda lag sägs (s. k. ständiga adjunkter), ävensom till kontraktsprostar, vilka uppbara arvode, bestämt enligt de i 17 § samma lag stadgade normer, skall jämlikt av Konung, riksdag och kyrkomöte beslutade grunder samt enligt av Konungen utfärdade närmare bestämmelser utgå tillfällig löneförbättring för eklestiasistikåret 1920—1921. För tiden efter eklestiasistikåret 1920—1921 skall, där löneförbättring av tillfällig eller stadigvarande beskaffenhet beviljats statens befattningshavare, tillfällig löneförbättring, jämlikt av Konungen och riksdagen beslutade grunder och enligt av Konungen utfärdade närmare bestämmelser, utgå till omförmälda präster.

Angående sättet för gäldandet av den till prästerna utgående tillfälliga löneförbättringen föreskrives, att dylik löneförbättring åt kyrkoherdar, komministrar och ständiga adjunkter skall för varje pastorat, såvitt angår dess prästerskap, bestridas, i den mån sådant erfordras, medelst församlingsavgifter och övriga till prästerskapet anslagna avlöningstillgångar på sätt och i den ordning 11 § 1 mom. samt 19 och 20 §§ prästlönerregleringslagen stadga. Har för bestridande av, jämte avlöning, tillfällig löneförbättring åt nu nämnda präster såsom församlingsavgifter inom ett pastorat utdebiterats sammanlagt större belopp än som motsvarar 6 öre för varje helt eller påbörjat tiotal kronor av pastoratets hela inkomstbelopp, skall ersättning av kyrkofondens medel beredas pastoratet för det överskjutande beloppet. Tillfällig löneförbättring åt kontraktsprostar gäldas ur kyrkofonden.

Kungörelsen
^{29/6} 1921.

Med föranledande av stadgandena i ovanberörda lag utfärdades i överensstämmelse med av riksdagen godkända grunder för den tillfälliga löneförbättringens utgående under eklestiasistikåret 1921—1922 kungörelse i ämnet, dagtecknad den 29 juni 1921 (nr 460). I kungörelsen intogos med stöd av bestämmelserna i 12 och 13 §§ prästlönerregleringslagen samt i 6 § 8 mom. kyrkofondslagen föreskrifter om tillfällig löneförbättring jämväl åt adjunkter i egentlig bemärkelse och åt kontraktsadjunkter ävensom angående viss förhöjning av vikariearvode.

Enligt denna kungörelse utgår tillfällig löneförbättring till följande prästerliga befattningshavare:

1) kyrkoherdar och komministrar (såväl ordinarie befattningshavare som s. k. långvakansvikarier), för vilka lönerreglering, fastställd enligt lagen om reglering

av prästerskapets avlöning den 9 december 1910, trätt i tillämpning, med undantag likväl av professorer, som äro kyrkoherdar i prebendepastorat;

2) i nyreglerade pastorat anställda extra ordinarie prästmän, vilkas avlöningsförmåner bestridas på sätt i 14 § 3 mom. nyssnämnda lag omförmäles (s. k. ständiga adjunkter);

3) extra ordinarie prästmän, vilkas arvoden utgå jämlikt 1 § 3 mom. förordningen den 18 april 1914 angående reglering av det extra ordinarie prästerskapets avlöning m. m. (adjunkter i egentlig bemärkelse);

4) extra ordinarie prästmän, vilkas arvoden utgå enligt 6 § 8 mom. lagen den 9 december 1910 om kyrkofond (kontraktsadjunkter); samt

5) kontraktsprostar, vilka uppbära arvode, bestämt enligt de i 17 § lagen om reglering av prästerskapets avlöning stadgade grunder.

Löneförbättringen utgår, för år räknat, till kyrkoherde och komminister med 650 kronor, om den jämlikt 3 och 4 §§ löneregleringslagen fastställda kontanta lönen (således med bortseende från ålderstillägg, skjutsersättning och hyresersättning) icke uppgår till 4,000 kronor, men 700 kronor, om den kontanta lönen uppgår till 4,000 kronor men icke till 5,500 kronor, med 750 kronor, om den kontanta lönen uppgår till 5,500 kronor men icke till 7,000 kronor, samt med 800 kronor, om den kontanta lönen uppgår till eller överstiger 7,000 kronor. Åtnjuter befattningshavare förmån eller inkomst utöver den fastställda lönen, skall löneförbättringen undergå viss minskning. Till ständig adjunkt och adjunkt i egentlig bemärkelse utgår löneförbättringen med 15 procent å adjunktsarvodet (såväl grundbelopp som ålderstillägg och förhöjning i arvode på grund av tjänstgöring vid två ordinarie befattningar), dock högst 300 kronor. För kontraktsadjunkt utgör löneförbättringen 15 procent å det fastställda arvodet, dock högst 470 kronor. Kontraktsprost slutligen äger såsom löneförbättring uppbära ett belopp, motsvarande 25 procent å prostarvudet.

Vid förening av två eller flera tjänster av beskaffenhet, som anges under 1), 2) eller 4) här ovan, får sammanlagda löneförbättringen, för år räknat, icke uppgå till högre belopp än 800 kronor för kyrkoherde och komminister samt 600 kronor för extra ordinarie präst. Löneförbättring vid prostbefattning utgår alltid oavkortad. Nyssnämnda belopp — 800 kronor respektive 600 kronor — äro stadgade såsom maximum för löneförbättring jämväl vid förening av tjänst, som avses under 1)—4) här ovan, och befattning, vid vilken tillfällig löneförbättring utgår av statsmedel.

Efter denna redogörelse för bestämmelserna rörande den till prästerskapet under innevarande ecklesiastikår utgående tillfälliga löneförbättringen ber jag att få övergå till frågan om löneförbättring för ecklesiastikåret 1922—1923.

*Tillfällig
löneförbättring
för ecklesiastikåret
1922—1923.*

Genom beslut den 13 januari 1922 anbefallde Kungl. Maj:t kyrkofondskommittén att inkomma med utredning och förslag i nämnda hänseende, i anledning varav kommittén den 6 mars 1922 avgivit utlåtande i ärendet.

Kyrkofondskommittén.

Rörande *grunderna för den tillfälliga löneförbättringens utgående* har kommittén i sagda utlåtande anfört, i huvudsak, följande:

Prästernas löneförbättring för ecklesiastikåret 1921—1922 har avpassats efter den till statens befattningshavare under kalenderåret 1921 utgående löneförbättringen. Enligt vad kommittén inhämtat, läser i proposition till årets riksdag komma att föreslås, att den statstjänstemännen under kalenderåret 1922 tillkommande tillfälliga löneförbättringen skall utgå efter samma grunder som under år 1921. Det saknas således således anledning att för prästernas del för ecklesiastikåret 1922—1923 ifrågasätta några ändringar i de grunder för löneförbättringens utgående, som för närvarande gälla.

I fråga om *kostnaden för den tillfälliga löneförbättringen* samt beträffande *kyrkofondens förmåga att bära den på fonden belöpande andelen av sagda kostnad* yttrar kommittén:

Kostnaden för den tillfälliga löneförbättringen under ecklesiastikåret 1922—1923 samt kostnadssummans fördelning mellan pastoraten och kyrkofonden har av kommittén beräknats på sätt, som framgår av nedan intagna tablå.

	Totalbelopp	Av totalbeloppet bestrides av	
		pastoraten	kyrkofonden
	Kronor	Kronor	Kronor
Kyrkoherdar, komministrar, ständiga adjunkter	1,320,000	594,000	726,000
Adjunkter i egentlig bemärkelse	40,000	—	40,000
Kontraktadjunkter	4,000	—	4,000
Kontraktsprostar	16,000	—	16,000
Summa	1,380,000	594,000	786,000

Såsom synes av tablån uppgår totalkostnaden till 1,380,000 kronor, av vilket belopp kyrkofonden kan beräknas komma att få vidkännas 786,000 kronor.

Rörande kyrkofondens förmåga att för framtiden bära de fonden åliggande utgifterna för den tillfälliga löneförbättringen har kommittén utförligt yttrat sig i sitt den 17 november 1919 avgivna tryckta betänkande VI angående tillfällig löneförbättring åt här förevarande prästmän. Till detta kommitténs yttrande, vilket finnes intaget i propositionen nr 336 till 1920 års riksdag sid. 31—34, tillåter sig kommittén även nu hänvisa. Det torde vara tillräckligt att allenast erinra därom, att kommittén på grund av löneförbättringens karaktär förutsatte, att densamma skulle utgå före dyrtidstillägget, d. v. s. att dyrtidstilläggets storlek finge lämpas efter fondens förmåga att jämte fastställda löner och tillfällig löneförbättring ävensom fonden eljest åliggande utgifter bestrida jämväl dyrtidstillägget.

Enligt det i statskontorets fondbyrå verkställda preliminära sammandraget av kyrkofondens kassa- och lånekonton för år 1921 hade fondens behållning, som vid årets början uppgick till 28,140,873 kronor 92 öre, vid årets slut nedgått till 23,961,666 kronor 87 öre. Fondens inkomster hava uppgått till sammanlagt 5,983,022 kronor 74 öre och utgifterna till inalles 9,746,237 kronor 05 öre. Härjämte har från kyrkofonden till Ruskåsens fond överförts ett belopp av tillhoppa 415,992 kronor 74 öre. Fondens behållning har således under året minskats med i runt tal 4,180,000 kronor. De egentliga utgifterna hava överstigit inkomsterna med omkring 3,765,000 kronor.

Vid bedömandet av sagda inkomst- och utgiftsbelopp äro att beakta åtskilliga omständigheter av tillfällig karaktär, vilka haft till följd dels att inkomstbeloppet blivit abnormt lågt, dels ock att utgiftssumman är abnormt hög.

Vad först beträffar inkomstsidan, är att märka, hurusom skogsförsäljningsmedlen, vilka under de närmast föregående åren utgjort fondens ojämförligt viktigaste inkomstpost, under år 1921 helt och hållet uteblivit, i det att domänstyrelsen icke till statskontoret kunnat inleverera några dylika medel. I fråga om utgifterna måste man beakta, att fondens utbetalningar för tillfällig löneförbättring under ecklesiastikåret 1920—1921 samt för dyrtidstillägg å sagda löneförbättring, vilka utgifter egentligen bort till allra största delen belasta 1920 års räkenskaper, icke hunnit verkställas före 1920 års utgång. Under år 1921 har fonden således fått vidkännas kostnaden för två ecklesiastikårs tillfälliga löneförbättring med därå belöpande dyrtidstillägg. Vidare måste man taga i betraktande, att de till vederbörande kyrkoråd under september och följande månader verkställda utbetalningarna av pastoraten tillkommande dels skogsmedel enligt 19 § 4 mom. prästlönerregleringslagen, dels ock bidrag enligt 21 § samma lag beräknats med utgångspunkt från de jämlikt kungörelsen den 29 juni 1921 (nr 461) fastställda dyrtidstilläggen. Genom de två sänkningar, som under ecklesiastikårets lopp vidtagits beträffande tilläggen för tredje och fjärde ecklesiastikkvartalen — kungörelserna den 28 oktober 1921 (nr 629) och den 13 januari 1922 (nr 15) — hava de pastoraten enligt nyssberörda lagrum tillkommande bidragen undergått en avsevärd minskning, något som medför skyldighet för kyrkoråden att efter ecklesiastikårets utgång till kyrkofonden återbära skillnadsbeloppet (se kungörelsen den 31 oktober 1919, nr 720). Rörande storleken av nu omförmälda båda belopp — fondens utgifter för tillfällig löneförbättring för ecklesiastikåret 1920—1921 med därå belöpande dyrtidstillägg samt fondens fordran hos pastoraten på grund av de för höga utbetalningarna av bidrag enligt 19 § 4 mom. och 21 § lönerregleringslagen — har kommittén verkställt särskilda beräkningar, vilka dock endast kunnat bliva approximativa. Dessa hava givit vid handen, att förstnämnda belopp torde kunna uppskattas till omkring 1,000,000 kronor, det sistnämnda till cirka 600,000 kronor.

En redogörelse för kyrkofondens utveckling under de gångna åren samt en undersökning angående dess förmåga att vidkännas erforderliga utgifter för dyrtidstillägg åt prästerna finnes intagen i kommitténs denna dag avgivna utlåtande rörande prästernas dyrtidstillägg för ecklesiastikåret 1922—1923.

Departement-
mentschefen.

Såsom framgår av den förut lämnade redogörelsen för innehållet i lagen den 19 november 1920 (nr 842) skall under viss förutsättning för tiden efter ecklesiastikåret 1920—1921 tillfällig löneförbättring utgå till de i lagen omförmälda prästerliga befattningshavarna. Ifrågasvarande löneförbättring skall utgå efter grunder, som beslutas av enbart Konungen och riksdagen utan kyrkomötets medverkan. Nyssberörda i lagen uppställda förutsättning är att löneförbättring av tillfällig eller stadigvarande beskaffenhet beviljats statens befattningshavare för motsvarande tid.

I en den 3 mars 1922 till riksdagen avlåten proposition har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva att tillfällig löneförbättring må under år 1922 och förra hälften av år 1923 utgå till vissa statens befattningshavare efter samma grunder som under år 1921. Jag anser därför i likhet med kyrkofondskommittén, att tillfällig löneförbättring bör under ecklesiastikåret 1922—1923 utgå till nu ifrågasvarande präster efter samma grunder som under det nu löpande ecklesiastikåret.

Kostnaden för den tillfälliga löneförbättringen under ecklesiastikåret 1922—1923 har, såsom förut meddelats, av kyrkofondskommittén beräknats uppgå till inalles 1,380,000 kronor, av vilket belopp kyrkofonden beräknas få vidkännas 786,000 kronor. I detta sammanhang anser jag mig böra erinra därom, att tillfällig löneförbättring åt kyrkoherdar, komministrar och ständiga adjunkter i första hand gäldas av vederbörande pastorat med samma medel och i enahanda ordning som om lön till kyrkoherde och komminister är stadgat, varigenom således kostnaden kommer att fördelas mellan pastoraten och kyrkofonden, under det löneförbättringen till kontraktsprostar, egentliga adjunkter och kontraktsadjunkter i sin helhet utgår ur kyrkofonden.

Vad beträffar frågan om kyrkofondens förmåga att bära den på fonden belöpande andelen av kostnaden för den tillfälliga löneförbättringen kan jag inskränka mig till att hänvisa till kyrkofondskommitténs yttrande.

Under åberopande av vad sålunda anförts, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att till de prästmän, som finnas omförmälda i lagen den 19 november 1920 (nr 842) angående tillfällig löneförbättring åt kyrkoherdar och komministrar i nyreglerade pastorat samt åt kontrakts-

prostar och vissa extra ordinarie präster, må under ecklesiastikåret 1922—1923 utgå tillfällig löneförbättring efter samma allmänna grunder, som gälla för ecklesiastikåret 1921—1922.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdde hemställen behagar Hans Maj:t Konungen lämna bifall och förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Harald Frisk.
